

Konkurrence virker - også ved offentlige udbud

Jesper Linaa

Oplæg ved Tilbudskonferencen 2024 ved Orbit

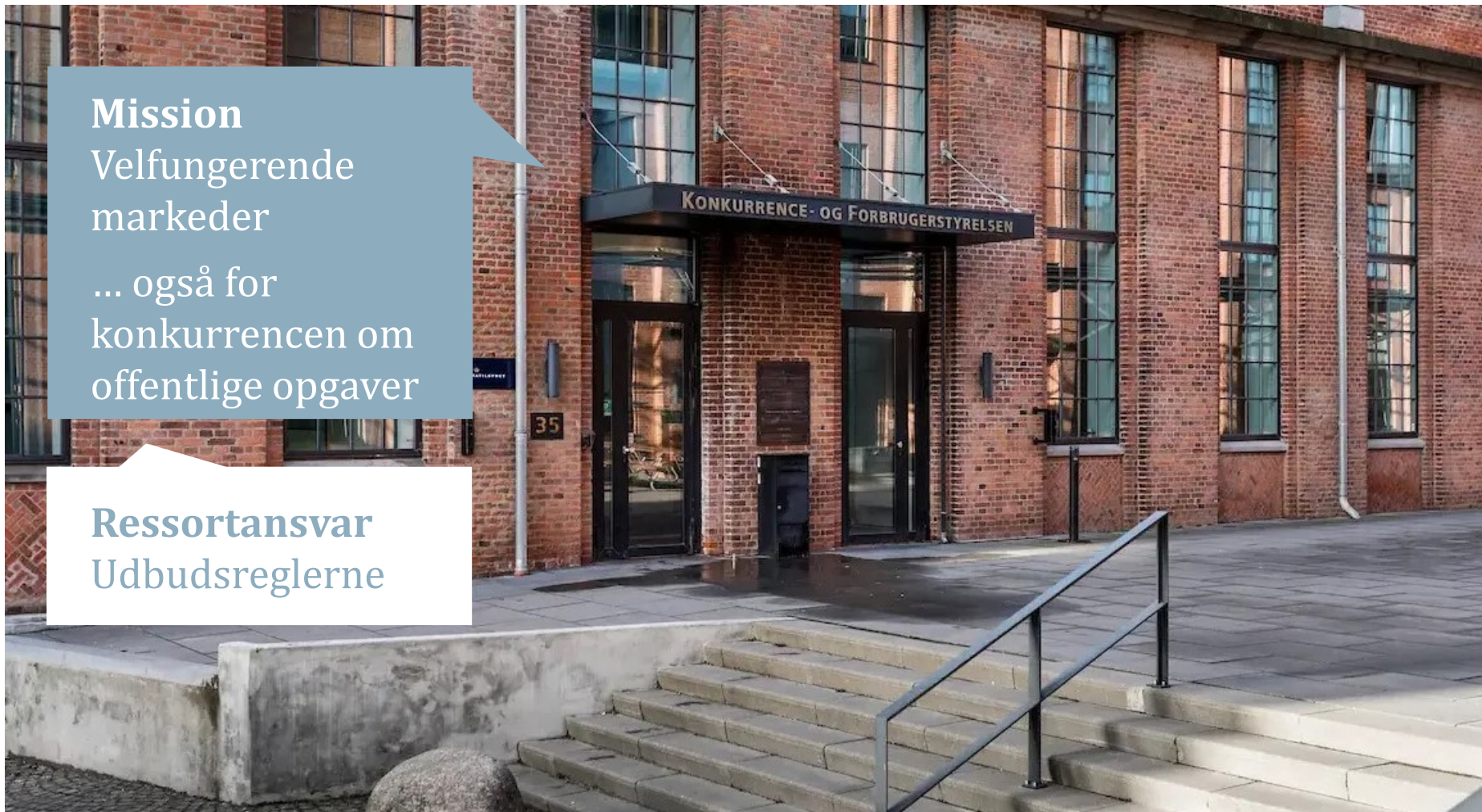
Mission

Velfungerende
markeder

... også for
konkurrencen om
offentlige opgaver

Ressortansvar

Udbudsreglerne

Dagens dagsorden

Fokus på effekter ved konkurrence

- Hvordan går det med konkurrencen?
- To konkurrenceanalyser
 - Hvordan påvirker antallet af bud den pris, det offentlige ender med at betale?
 - Hvad er sammenhængen mellem den kommunale konkurrenceudsættelse og det kommunale udgiftsniveau?
- Et par ord om den meget sandsynlige genåbning af EU's udbudsdirektiver.

Hvordan går det så med konkurrencen?

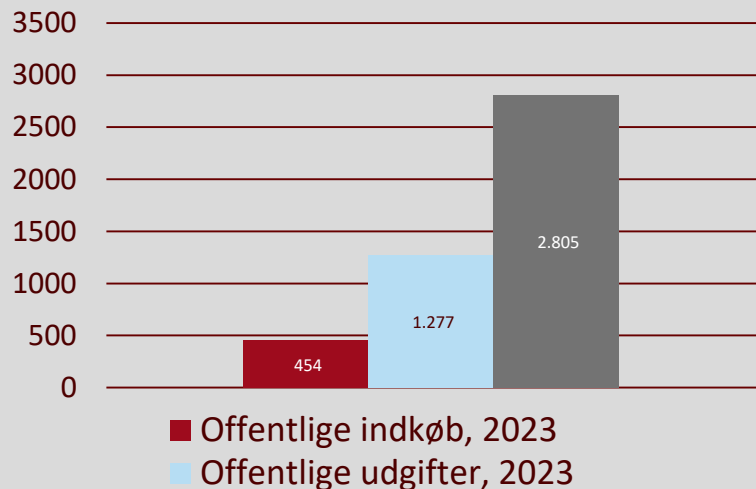

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Offentlige indkøb som andel af BNP

Offentlige indkøb udgør godt 16 pct. af BNP

Mia. kr.

16,2 pct.

14-16 pct.

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Kilde: Danmarks Statistik, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, EU's revisionsret og egne beregninger.

Betydningen af konkurrence

Konkurrenceeffekter er *hård valuta*

- Konkurrence om offentlige udbud bør anses som såkaldt hård valuta på linje med andre initiativer, der styrker den finanspolitiske holdbarhed.
- Hvis det offentlige via konkurrenceeffekter kan købe billigere ind, kan skatteindtægter købe tilsvarende mere service. Eller skatterne kan sænkes; det er en politisk afvejning.
- Herudover må konkurrence om offentlige opgaver forventes at skabe positive effekter i andre dele af økonomien.

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Konkurrencesituationen

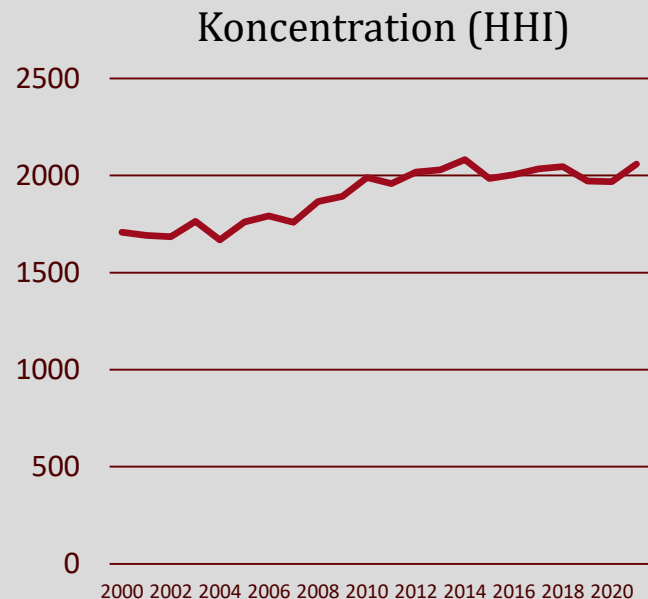
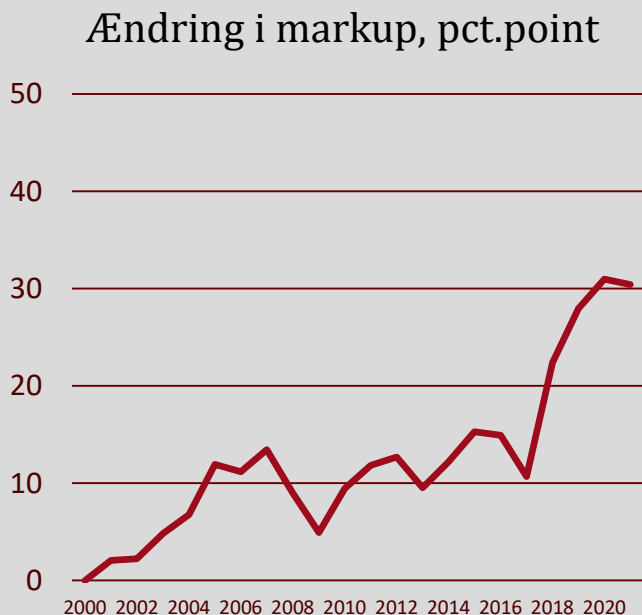
Visse tegn på svækket konkurrence

- **Konkurrencerådet:** Konkurrencen ser ud til at være blevet svækket i Danmark siden årtusindeskiftet.
- **EU's revisionsret:** Konkurrencen om EU-udbud er nedadgående.
- Bekymrende, da konkurrence angiveligt bidrager til at holde priser og omkostninger nede. Hvilket analyserne vil vise.

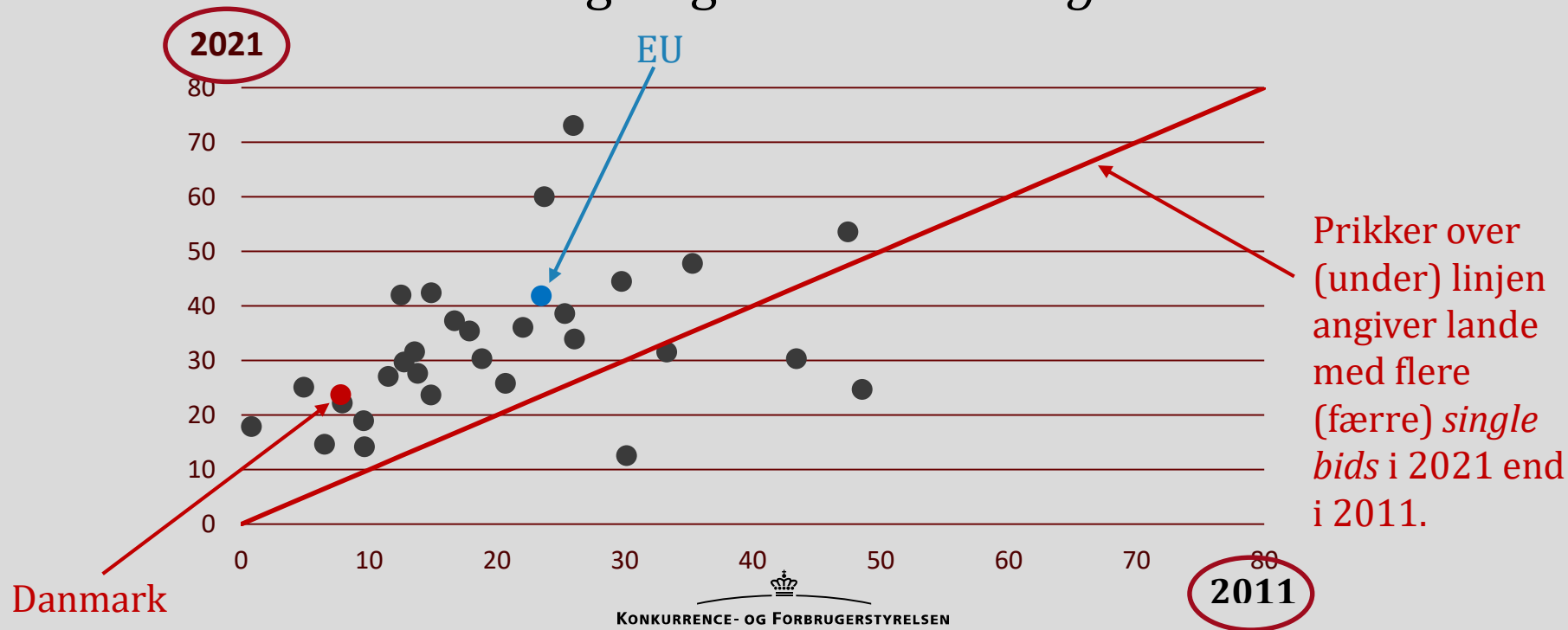
Konkurrencerådet

Konkurrenceindikatorer peger i forkert retning

Antal af udbud med kun én byder

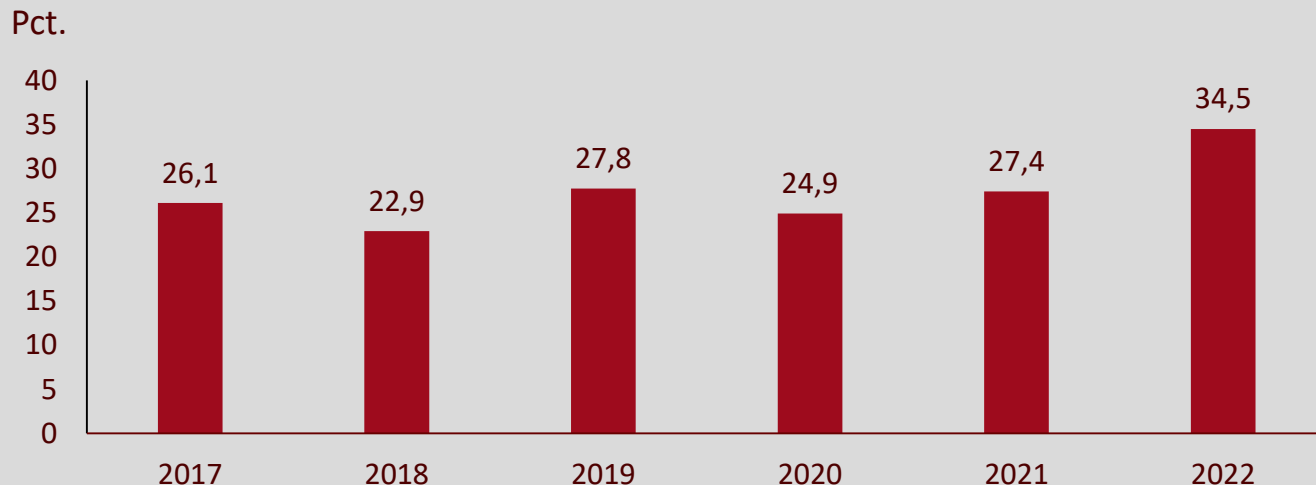
Bred tendens til stigning i antallet af *single bids*

Anm.: Ekskl. rammeaftaler.
Kilde: EU's revisionsret.

Andel kontrakter med ét tilbud i Danmark

Svag, men ujævn, tendens til stigning

To konkurrenceanalyser

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Analysen

To analyse, der supplieren hinanden

"Tilbudsanalysen".

Vi undersøger sammenhængen mellem antallet af bydere ved et offentligt udbud og den pris, det offentlige ender med at betale.

Observationer er på kontraktniveau.

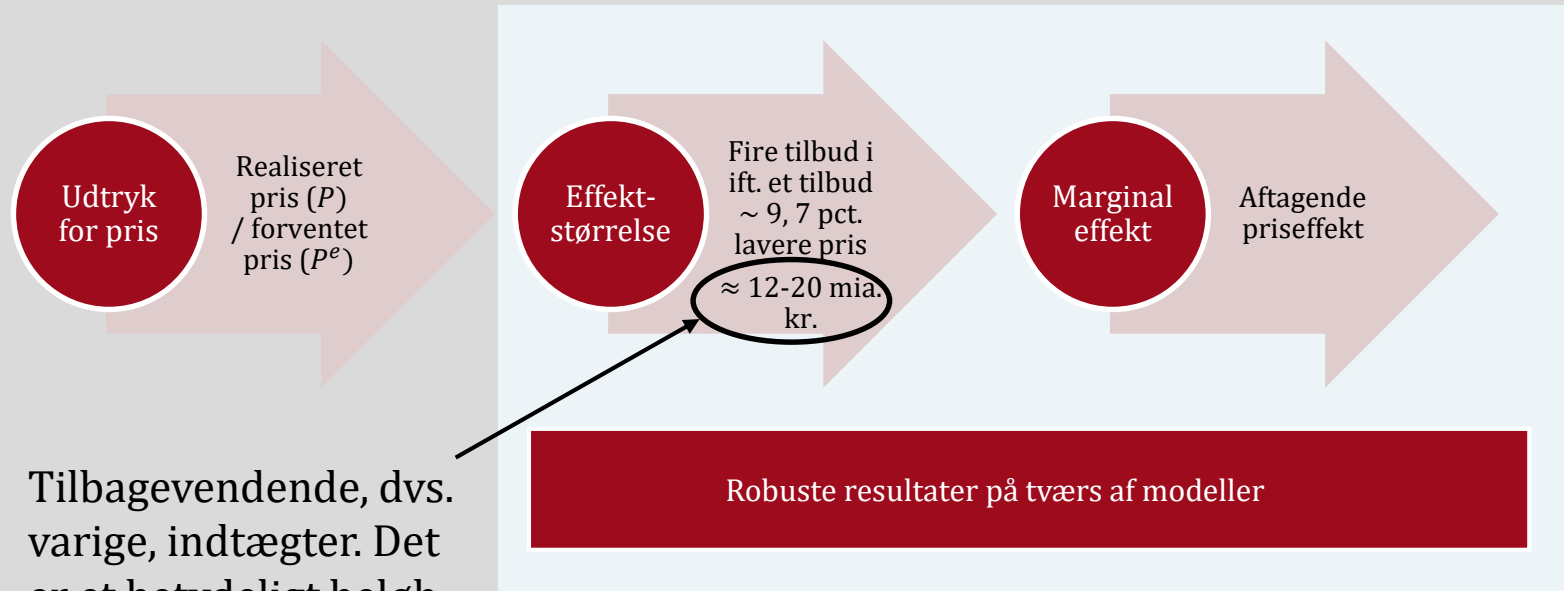
"IKU-analysen". *Work in progress.*

Vi undersøger sammenhængen mellem graden af konkurrenceudsættelse i danske kommuner og kommunernes respektive udgiftsniveau.

Observationer er på kommuneniveau.

Tilbudsanalysen

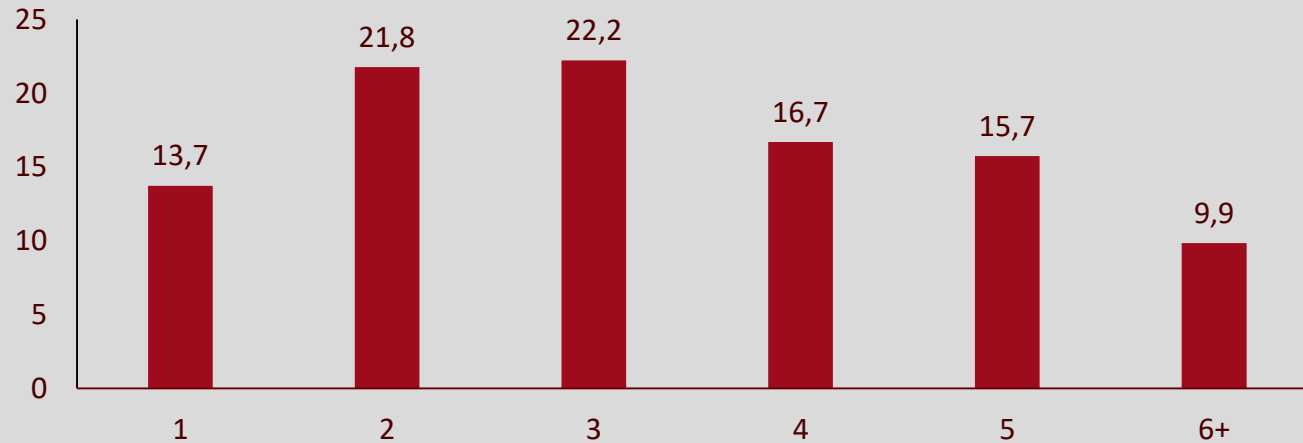
Stærk sammenhæng, som vi vover at tolke kausalt

Tilbagevendende, dvs. varige, indtægter. Det er et betydeligt beløb.

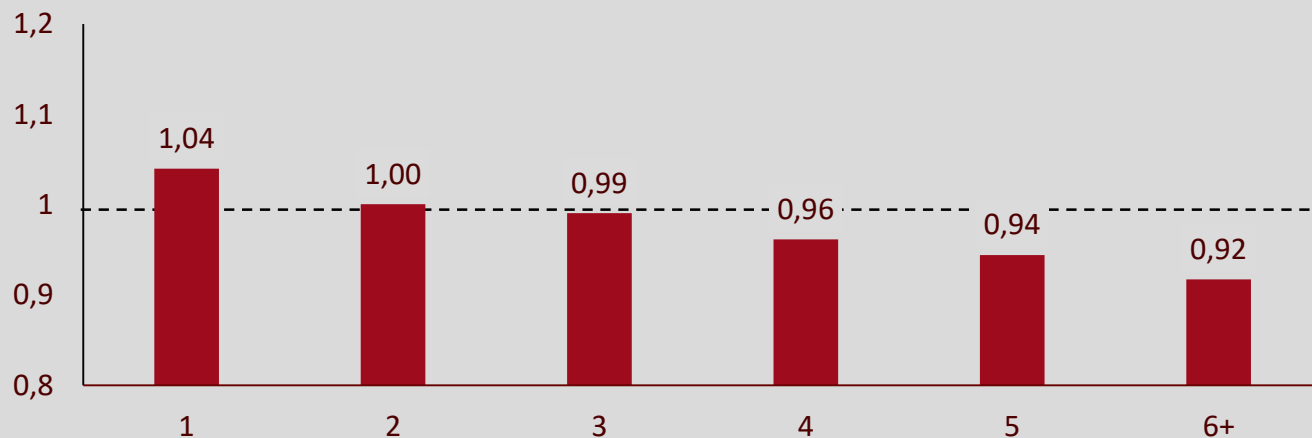
Fordelingen af antal bud

Mere end 40 pct. af udbuddene modtager mindst fire tilbud

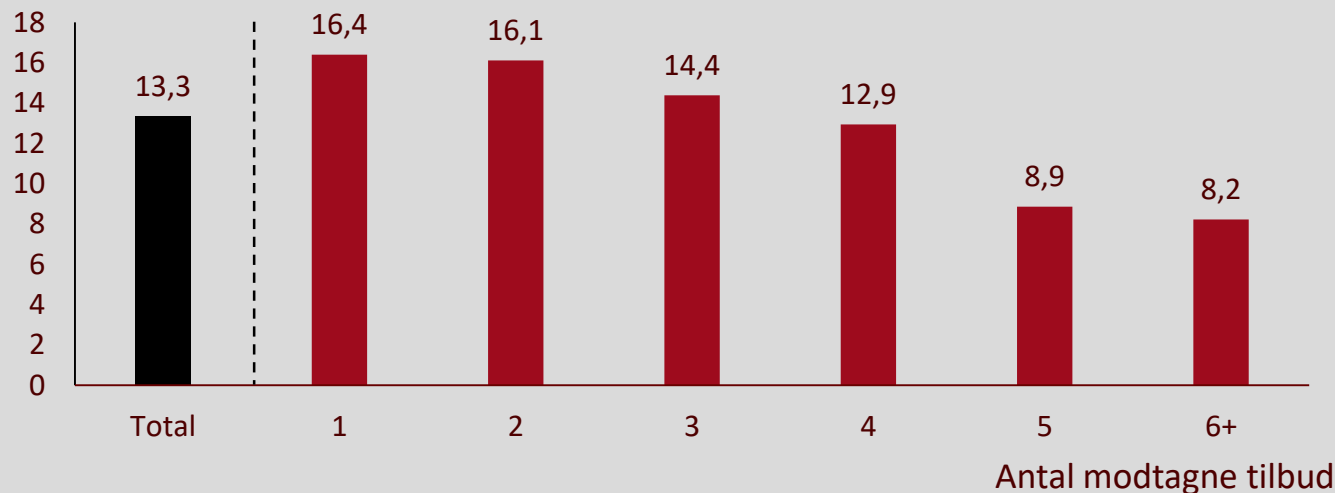
Antal bud og kontraktværdi ift. forventet

Meget klar sammenhæng: flere bydere og lavere pris

Antal bud og dyre vindertilbud

Den "omvendte" sammenhæng er også tydelig

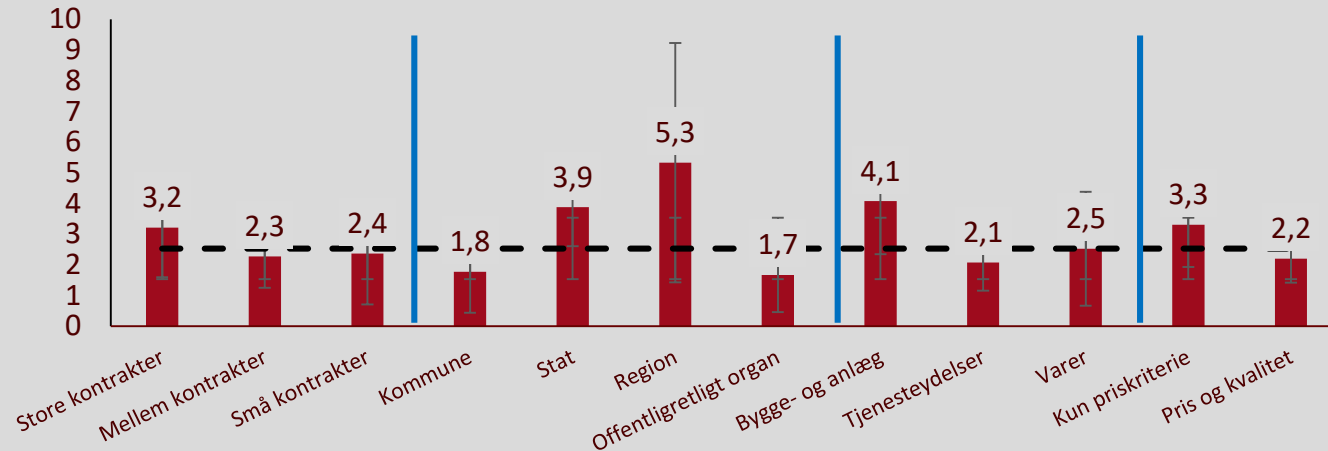
KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Anm.: Ekskl. rammeaftaler. Dyre vinderbud er defineret som kontraktværdier, der er 20 pct. eller mere over forventet værdi.
Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Tilbudsanalysen

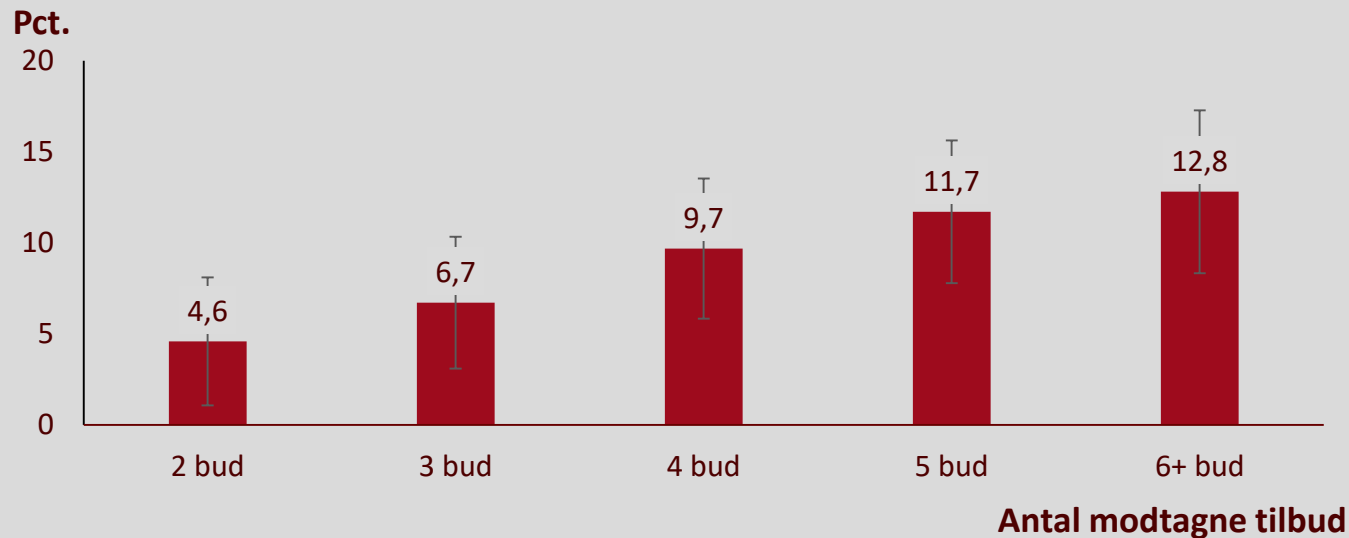
Flere bydere fører til lavere indkøbspriser

Besparelse ved
én ekstra byder,
pct.

Tilbudsanalysen

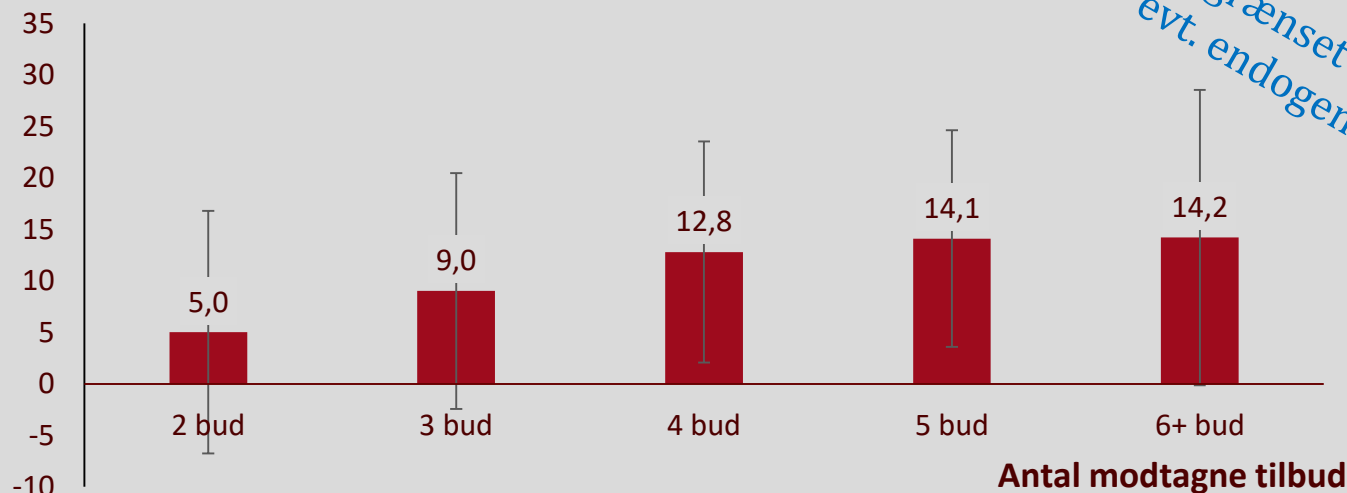
Flere bydere fører til lavere indkøbspriser

Men hvad med årsagssammenhængen?

Svær at slå fast med syvtommersøm, men vi har stærke indicier

Besparelse i pct.

Begrænset udbud – mitigerer
evt. endogenitetsproblemer.

Tilbudsanalysen

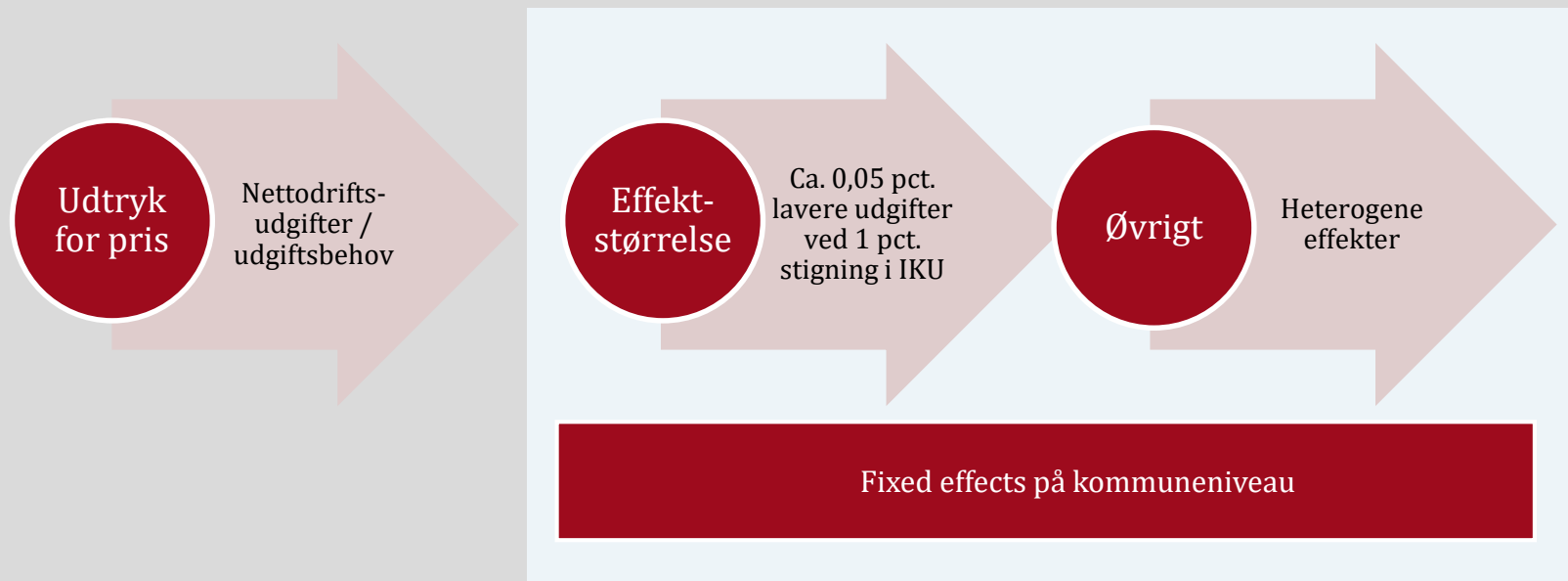
Konklusion 1: konkurrence virker i det enkelte udbud

- Næste interessante spørgsmål...
- Har kommuner, der i højere grad konkurrenceudsætter deres opgaver, lavere udgifter end kommuner, der i mindre grad konkurrenceudsætter?

IKU-analysen

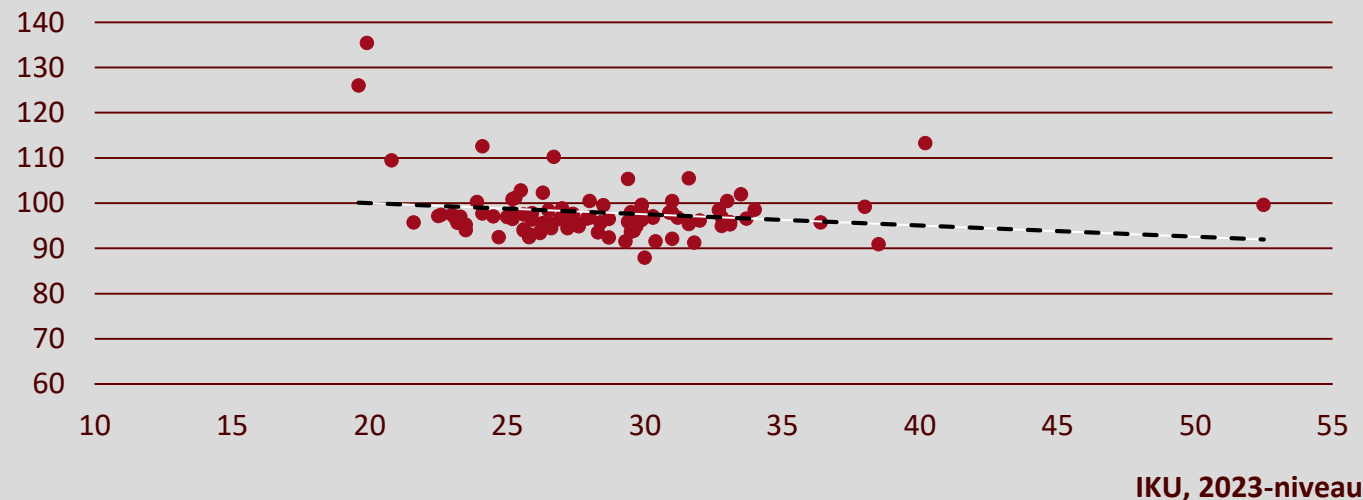
Tegn på, at høj IKU går hånd i hånd med lave udgifter

IKU og omkostningsniveau

Rudimentær betragtning: Sammenhængen er som forventet

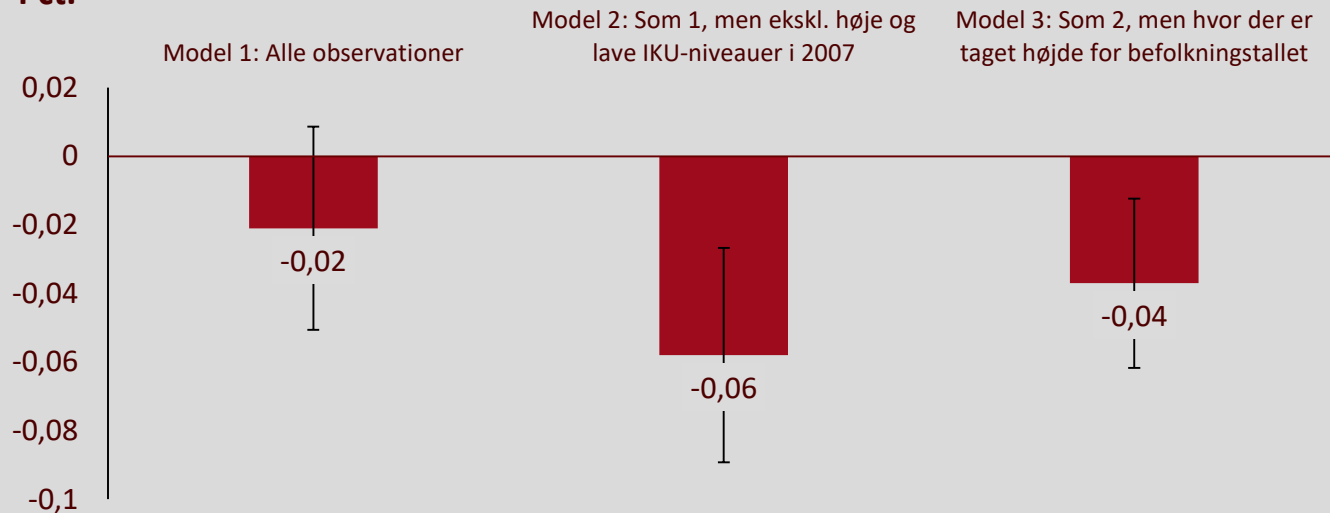
Udgiftsfaktor, 2023-niveau

IKU og omkostningsniveau

Mere konkurrence forbundet med lavere omkostninger

Pct.

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Anm.: I model 2 og 3 er der set bort fra de 2 x 20 kommuner, der i 2007 havde de laveste hhv. højeste IKU-niveauer.
Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og egne beregninger.

To konklusioner

Konkurrence om offentlige opgaver virker efter hensigten

- Konklusion 1: Konkurrence virker i det enkelte udbud.
- Konklusion 2: Der er tegn på, at kommuner, der har øget graden af konkurrenceudsættelse mest, også er de kommuner, der har reduceret deres omkostninger mest.

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

To anbefalinger

Hvad analyserne lærer os

- Konkurrence om opgaverne går hånd i hånd med lavere priser, og er associeret med samfundsmæssigt ønskværdige pris- og omkostningseffekter.
- **Anbefaling 1.** Vælg et udbudsdesign, som gør det så let som muligt at byde ind på opgaven.
- **Anbefaling 2.** Overvej altid om en kommunal opgave kan konkurrenceudsættes til private leverandører.

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

Mulig genåbning af EU's udbuds- direktiver

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN

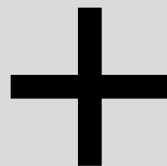
Revisionsrettens særberetning fra 2023

Der blev fundet tegn på svækket konkurrence

Genåbning af udbudsdirektiver

Konkurrencehensyn vil blive afvejet mod andre hensyn

Revisionsrettens rapport

Vigtigt at få foretaget en grundig analyse af årsagen

Konkurrenceniveauet er faldet på EU's indre marked,

- Flere tegn: stigning i antal *single bids*, stor andel direkte tildelinger og begrænset andel direkte grænseoverskridende udbud

Kommissionen opfordres til, at:

1. Præcisere og prioritere målene for offentlige udbud
2. Udfylde hullerne i de indsamlede data om offentlige udbud
3. Forbedre sine overvågningsværktøjer for at muliggøre bedre analyser
4. Uddybe analysen af den manglende konkurrence

Tak for ordet

KONKURRENCE- OG FORBRUGERSTYRELSEN